

Programma-aanpak Common Ground

Maart 2023

Inhoud

Inhoud	2
Achtergrond.....	3
Programmalegitimatie.....	4
Opdrachtgever, opdrachtnemer en sponsors	5
College voor Dienstverleningszaken	5
Taskforce Samen Organiseren.....	5
Common Ground Board	5
Programmteam en -manager	6
Programmadoelen en -opdracht.....	7
I. Kaderstelling & Architectuur	7
II. Ontwikkeling & Standaardisatie	7
III. Business Change	7
Verwachte benefits	7
Scope	8
Programma-organisatie.....	9
Zes breed samengestelde teams.....	9
Deelopdracht per team	9
Inzet vanuit deelnemende organisaties	9
Drie typen waardecreatieprocessen	10
Rapportage.....	10
Consultatie en besluitvorming	10
Kaderstelling & Architectuur	12
Ontwikkeling & Standaardisatie.....	13
Beheer & Onderhoud	14
Strategie Koplopers & Volgers.....	15
Strategie Leveranciers	16
Change management & implementatie ondersteuning	17
Community building & Communicatie	18
Programmamanagement & ondersteuning	19
Beperkingen en risico's	20
Rapportage en evaluatie	20
Documentatiestructuur	20
Begrippenlijst.....	21

Achtergrond

Sinds 2016 groeit het draagvlak voor de informatiekundige visie Common Ground. De visie komt voort uit de behoefte van gemeenten om over moderne en gemeenschappelijke informatievoorziening te beschikken, waarmee het uitwisselen van gegevens met elkaar en ketenpartners gemakkelijker kan worden. De bestaande infrastructuur, datasystemen, voorzieningen en bedrijfsprocessen lopen tegen hun grenzen aan. Daardoor kan de gemeentelijke dienstverlening niet goed verbeterd worden, terwijl de maatschappelijke opgaven wel continu om een stabiel en hoogwaardig IT-landschap vragen.

Onder Common Ground verstaan wij de informatiekundige visie waarmee gemeenten collectief de informatievoorziening eenvoudiger, flexibeler en slimmer gaan inrichten, gericht op verbetering van dienstverlening en bedrijfsvoering, zodat gemeenten op een moderne en flexibele manier kunnen inspelen op maatschappelijke opgaven.

Common Ground is gericht op een landsbrede hervorming van de publieke informatievoorziening, met name op gemeentelijk niveau, door data bij de bron te houden, gegevens uit hun bron op te halen met zogenoemde API's en te werken met één gemeenschappelijke integratiemechanisme. Nu op nationaal niveau toegewerkt wordt naar een federatief datastelsel is het zaak dat de principes van Common Ground en de Rijksbrede afspraken met elkaar in de pas lopen.

Na de oprichting van Common Ground zijn er verschillende initiatieven gestart om het gedachtengoed uit te proberen, leerervaringen op te doen en bewijslast te verzamelen van belang en meerwaarde van Common Ground. De VNG heeft niet alleen de visie Common Ground geadopteerd, maar zich ook voor het welslagen van een aantal van deze initiatieven ingezet.

In de loop der jaren zijn diverse adviezen uitgebracht, gericht op het verder ontwikkelen en breder toepassen van de visie Common Ground. Het laatste advies, uitgebracht door PBLQ, dateert van april 2022. Hierin werd geconstateerd dat het ontbreekt aan afspraken over verwachtingen, realisatie en sturing en wordt geadviseerd om Common Ground te benaderen als een veranderprogramma met heldere kaders. Naar aanleiding van dit advies zijn ruim 80 stakeholders in september 2022 bijeen gekomen. Zij hebben een aantal principes geformuleerd ten aanzien van scope, focus, governance, strategie en opschaling. Dit programmaplan stoelt op die principes en doet een voorstel voor een aanpak vanaf 2023.

Programmalegitimatie

De eerste 5 jaar Common Ground zijn samen te vatten met ‘enthousiasme, ruimte voor vele ideeën, draagvlak verbreden en veel aandacht voor het grote verhaal’. De ervaringen in deze eerste vijf jaar hebben ons ook wat geleerd: het belang van een scherpe scope en focus, van samen sturen op een portfolio, van een duidelijke governance en een eenduidig proces voor participatie, van regelmatige ontmoeting, van het bewaken van een gezonde balans tussen risico nemen en uitproberen, van niet alleen samen ontwikkelen, maar ook samen beheren, van herstel van de eerder wegbezuinigde resources, en ga zo maar door. Deze lessen vormen voor een groot deel van de community reden om te vragen om een programmatische aanpak.

Het is tijd de pioniersfase te verlaten en door te ontwikkelen en op te schalen. Op grond hiervan heeft het College van Dienstverleningszaken via de Taskforce Samen Organiseren gevraagd om een programmaplan.

Naast het starten van een programma waren er ook andere routes die ingeslagen konden worden.

1. *Niets doen*

De uitvoeringskracht van gemeenten nadert haar grenzen. Een vitale digitale infrastructuur is voorwaarde voor een goed functionerende uitvoering. Niets doen is dus geen optie. Bovendien geven de ervaringen met de eerste 5 jaar Common Ground geen aanleiding om deze ontwikkeling vroegtijdig te beëindigen.

2. *Bottom-up: community aan zet*

In de afgelopen jaren zijn er veel initiatieven door verschillende partijen binnen de community genomen. In de praktijk bleek er in toenemende mate behoefte aan kaders, congruentie, samenhang, ondersteuning, risicodeling en een gezamenlijk portfolio. Doorgaan via een bottom-up benadering komt niet tegemoet aan deze behoefte.

3. *Uitvoering door de VNG*

De VNG heeft Common Ground de afgelopen jaren gesteund en meehelpen ontwikkelen. Tegelijk is de VNG een vereniging, waarbij altijd de logische vraag wordt gesteld: ‘Is deze ontwikkeling of deze stap goed voor al onze leden?’. Innovatie vraagt om snelheid en om een zekere mate van ondernemerschap, die zich moeilijk tot dit verenigingsaspect verhoudt. Daarom heeft de community verzocht het eigenaarschap van Common Ground duidelijker bij de gemeenten te beleggen, zodat er voor de VNG ruimte ontstaat om duidelijker en selectiever te kunnen zijn in wat zij wel en niet kan ondersteunen. De totale opgave krijgt bijgevolg het karakter van een programma onder de Taskforce Samen Organiseren, waaraan de VNG een bijdrage levert.

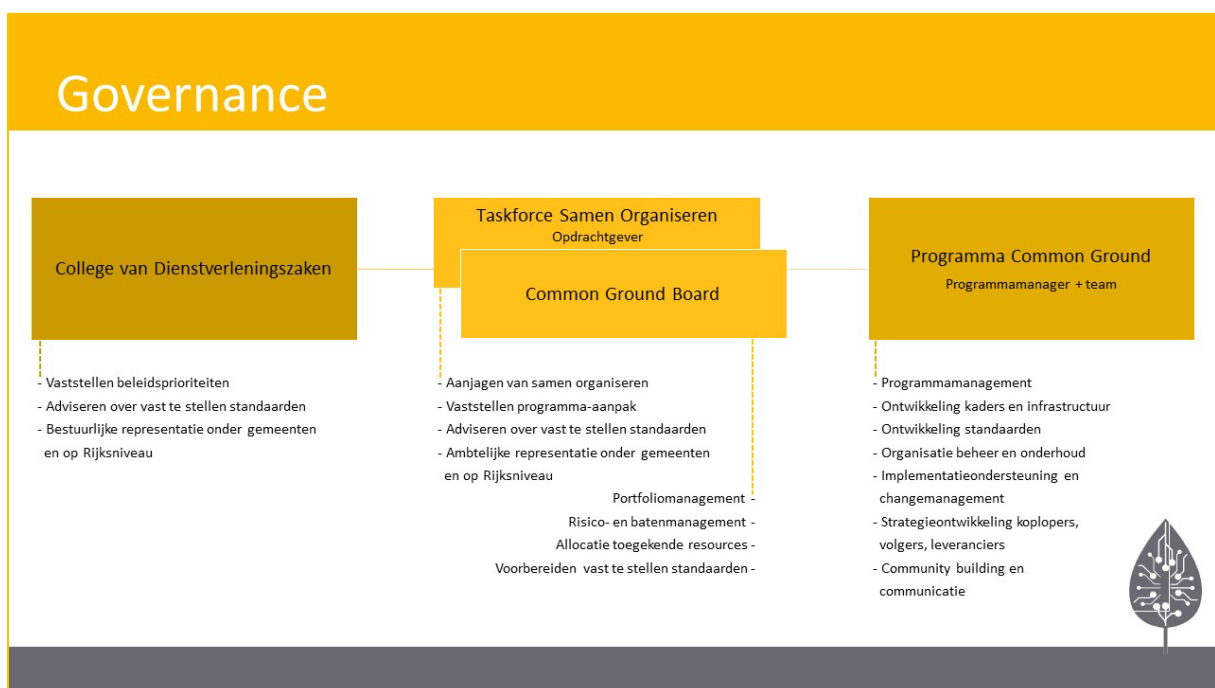
Opdrachtgever, opdrachtnemer en sponsors

College voor Dienstverleningszaken

Het College voor Dienstverleningszaken (CvD) adviseert het VNG-bestuur over het vaststellen van standaarden op de terreinen informatiebeleid, informatietechnologie en dienstverlening, over initiatieven voor versnelling in de opschaling en over gezamenlijke gemeentelijke uitvoering (GGU). Common Ground vormt daarmee een voornaam onderdeel van het aandachtsgebied van het CvD. Het CvD is ten aanzien van Common Ground verantwoordelijk voor het vaststellen van beleidsprioriteiten, het adviseren over vast te stellen standaarden en de bestuurlijke representatie onder gemeenten en op Rijksniveau.

Taskforce Samen Organiseren

Het College voor Dienstverleningszaken wordt op zijn beurt geadviseerd door de Taskforce Samen Organiseren. Daarin zitten gemeentesecretarissen, directeuren Dienstverlening, een lid namens de ketenpartners en vertegenwoordigers van de koepelverenigingen VDP, IMG 100.000+, VIAG en FAMO. De Taskforce fungeert als opdrachtgever voor het programma Common Ground. De Taskforce als geheel is ten aanzien van Common Ground verantwoordelijk voor het aanjagen van 'samen organiseren' en kan, samen met de VNG, worden ingezet voor de ambtelijke representatie onder gemeenten en op Rijksniveau.

Common Ground Board

Het programma Common Ground heeft baat bij een governancemodel en enkelvoudig besluitvormingsproces waarbinnen deskundigheid, snelheid, representatie, transparantie en eenvoud geborgd zijn. De dynamiek, vereiste deskundigheid en snelheid van het programma kunnen onbedoeld op gespannen voet komen te staan met de bredere blik, bredere agenda en vergaderfrequentie van de Taskforce. De Board telt 7 leden. Om het opdrachtgeverschap betekenisvol invulling te geven heeft de Taskforce twee van haar leden afgevaardigd naar de Common Ground Board. Eén van deze leden fungeert als voorzitter van de Common Ground Board. De Board wordt aangevuld met een

vertegenwoordiger van een uitvoeringsorganisatie voor (samenwerkende) gemeenten, een CIO van een G4-gemeente, twee vertegenwoordigers van gebruikersverenigingen van leveranciers en een vertegenwoordiger namens de VNG. Daarbij is het van belang te borgen dat zowel grotere als kleinere gemeenten zijn vertegenwoordigd en zowel gemeenten die zich binnen de community als koploper onderscheiden als gemeenten die opereren als 'slimme volgers'. Samen opereren zij bij mandaat van de Taskforce als dagelijks opdrachtgever voor het programma Common Ground en voor de programmamanager in het bijzonder.

De opdracht van de Taskforce aan de Common Ground Board luidt:

- *Geef sturing aan een programma Common Ground,*
- *stel daartoe en daarbinnen kaders en uitgangspunten vast,*
- *voer portfolio-, risico- en batenmanagement,*
- *bereid de allocatie van beschikbare resources voor en ontwikkel voorstellen voor aantrekking van extra resources,*
- *bereid het ontwikkelen, testen, vaststellen en in beheer geven van standaarden voor,*
- *ontwikkel strategieën ter ondersteuning en grotere betrokkenheid van koplopers, volgers en leveranciers,*
- *ontwikkel instrumentarium voor vergroting van gebruik, hergebruik en opschaling,*
- *geef richting aan en intensiveer het functioneren van de community*
- *en laat je in deze opdracht ondersteunen door een programmateam.*

De Board ziet toe op het door de programmamanager leveren van actuele voortgangsrapportages aan de Taskforce, eenmaal per half jaar. Daarnaast ziet de Board er op toe dat belangrijke besluiten aan de Taskforce worden voorgelegd, waaronder wijzigingen van scope of programma-aanpak, het portfolio met Common Ground-initiatieven, concrete voorstellen tot standaardisatie en voorstellen tot de introductie van nieuw instrumentarium ter ondersteuning van gemeenten.

Programmateam en -manager

Om het programma Common Ground dagelijks aan te sturen wordt een programmamanager benoemd. Zij/hij laat zich ondersteunen door een aantal teams, elk met een teamleider, en fungeert als opdrachtnemer. De programmamanager rapporteert direct en zonder tussenkomst aan de Common Ground Board. De programmamanager is verantwoordelijk voor de realisatie van de aan de Common Ground Board meegegeven opdracht.

Vanuit het programma zijn alle werkzaamheden geïdentificeerd die nodig zijn om de visie Common Ground te realiseren. Waar aan het programma mensen en middelen ter beschikking zijn gesteld staan deze voor de uitvoering van de programmataken onder aansturing van de programmamanager. Waar partijen op verzoek van het programma in eigen beheer bijdragen leveren aan de doelstellingen van Common Ground bestaat de betrokkenheid vanuit het programma uit het stimuleren van de uitvoering, het borgen van samenhang en consistentie vanuit Common Ground-perspectief en de rapportage over de voortgang aan Common Ground Board en Taskforce.

Programmadoelen en -opdracht

Het programma omvat alle inspanningen die het gemeentelijk deel betreffen van het in ontwikkeling zijnde federatief datastelsel, voor zover direct verbonden aan de visie Common Ground.

Het programma Common Ground heeft als hoger doel om de IT-condities te creëren waarmee maatschappelijke opgaven sneller, flexibeler en beter gerealiseerd kunnen worden. Uit deze doelstelling vloeien een aantal operationele doelstellingen en randvoorwaarden voort. Deze doelstellingen samen vormen de opdracht voor het programma:

I. Kaderstelling & Architectuur

- Het formuleren van kaders en uitgangspunten waarmee ‘werken onder architectuur’ mogelijk wordt;
- Het borgen van natuurlijke inbedding in de generieke digitale infrastructuur (GDI) en naadloze aansluiting op het nationale federatieve datastelsel;
- Het voldoen aan wettelijke eisen ten aanzien van dataveiligheid en privacybescherming.

II. Ontwikkeling & Standardisatie

- Het realiseren van portfoliomanagement op alle lopende en nieuwe initiatieven en het creëren van inzicht in samenhang met aanpalende initiatieven buiten het portfolio;
- Het voorzien in een afwegingsmechanisme voor het prioriteren van initiatieven (voor met name laag 1-3), vooral met het oog op allocatie van ondersteuning bij schaarste;
- Het creëren van een snel, eenvoudig en enkelvoudig standaardisatieproces, inclusief mogelijkheid tot consultatie voor alle betrokken stakeholders;
- Het (helpen) ontwikkelen van cruciale, urgente standaarden, componenten en referentie implementatie, die onmisbaar is voor het goed functioneren van laag 1-3;
- Het opleveren van een of meer werkende arrangementen voor gezamenlijk beheer en onderhoud van ontwikkelde standaarden, componenten en voorzieningen.

III. Business Change

- Het revitaliseren van community building en voorzien in eenduidige communicatie;
- Het ontwikkelen van een strategie en concrete instrumenten (financieel, juridisch, handreikingen, modelstrategieën) ter ondersteuning van koplopers en volgers;
- Het ontwikkelen van een strategie gericht op het vroegtijdig constructief betrekken van en samenwerken met leveranciers.

Verwachte benefits

Van een programmatische aanpak mogen de volgende benefits worden verwacht:

- Verhoogde adoptie en toepassing van de visie Common Ground door gemeenten;
- Duidelijker sturing op een realistisch gezamenlijk portfolio aan relevante initiatieven;
- Nauwe en constructieve aansluiting bij de ontwikkeling van een nationaal federatief datastelsel;
- Een realistisch, maar omvangrijker en steviger financieringsstrategie voor de te plegen investeringen;
- Een duidelijk commitment van de marktpartijen aan richting, portfolio, aanpak, governance en de bijdrage die van hen verwacht wordt.

Scope

Het programma heeft zowel het karakter van een 'veranderprogramma' als van een 'productieprogramma'. Het omvat zowel het op orde brengen van alle condities voor het ontplooiën van initiatieven als het aanjagen van die initiatieven zelf. Het programma omvat daarmee zowel systeem als content:

- Het op orde brengen van opzet, bestaan en werking van alle randvoorwaarden voor het levensvatbaar maken van Common Ground;
- Het opschonen, aanvullen met wat echt nodig is en aanjagen van uitvoering en oplevering van concrete initiatieven (portfoliomanagement).

Binnen de omvang van het programma vallen:

- De organisatie van en sturing op realisatie van alle voornoemde doelstellingen en randvoorwaarden, voor zover niet reeds lopend en onder afdoende sturing van deelnemende organisaties;
- Het (doen en laten) voorzien in alle daarvoor benodigde resources, inclusief de werving van deskundige personele inzet (in dienst/inhuur/in kind/...);
- De aansluiting van de programma-organisatie op gemeenten, de VNG-organisatie en overige samenwerkingspartners;
- De organisatie en ondersteuning van de Common Ground Board;
- De organisatie en ondersteuning van alle besluitvorming- en consultatieprocessen, voor zover deze Common Ground-thematiek betreffen.

Buiten de omvang van het programma vallen:

- Projectmatige aansturing van afzonderlijke initiatieven, die onderdeel vormen van het Common Ground portfolio;
- Communicatie, financiering en technische ondersteuning voor individuele initiatieven die niet als prioritair zijn aangemerkt binnen de bredere Common Ground community;
- Communicatie of afstemming over doorwerking van de generieke data infrastructuur (GDI) naar andere (beleids)domeinen of aandachtsvelden dan Common Ground.
- Voor een goed begrip van de scope is het relevant de samenhang van het Common Ground-portfolio met het GGU-portfolio te expliciteren: Vanuit Common Ground-perspectief zullen een portfolio en roadmap worden samengesteld met initiatieven die noodzakelijk en/of belangrijk zijn voor de realisatie van de visie Common Ground op - met name - de lagen 1-3;
- Voor zover deze initiatieven (deels) met GGU-middelen worden gefinancierd zullen deze initiatieven tevens deel uitmaken van het GGU-portfolio dat door de VNG wordt beheerd. Voor dit deel van de initiatieven geldt uiteraard dat deze aan de geldende GGU-criteria en -procesvereisten dienen te voldoen.

Programma-organisatie

Zes breed samengestelde teams

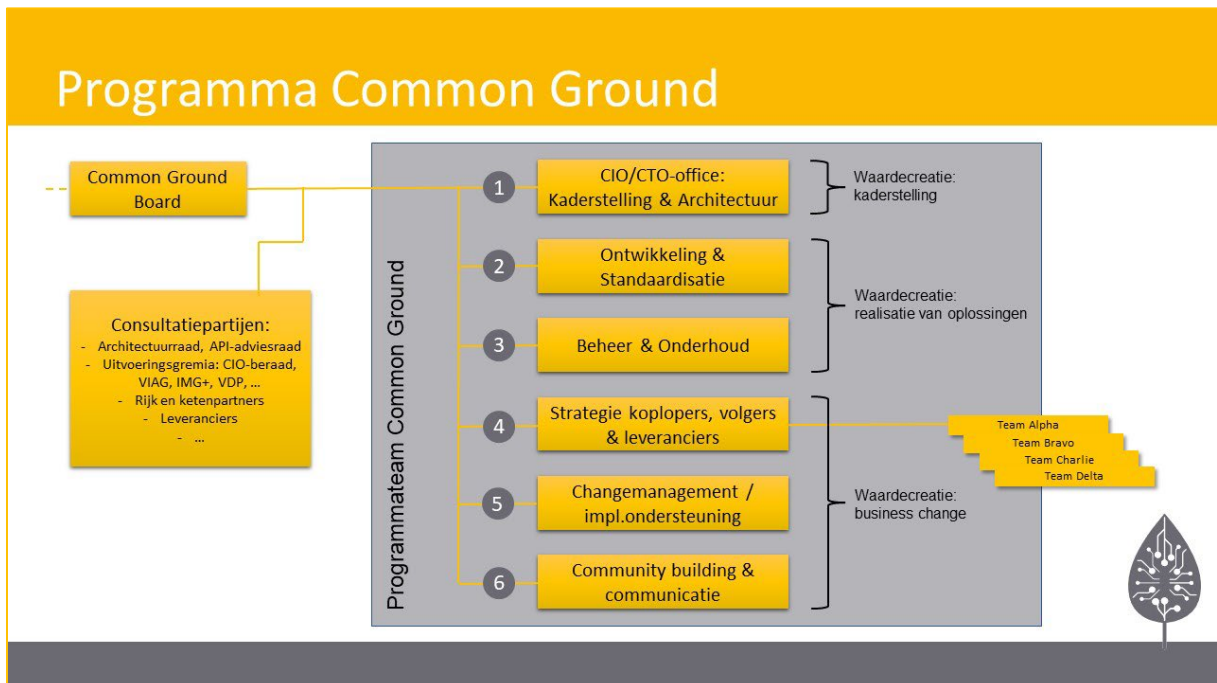
Binnen het programma werken diverse teams aan de gestelde opdracht en doelstellingen. Deze teams worden bemenst vanuit afzonderlijke gemeenten, samenwerkingsverbanden, ketenpartners en VNG. Alleen zo kunnen deskundigheid, een brede blik en een breed draagvlak geborgd worden. De bemensing van de teams kan fluctueren in de tijd, afhankelijk van de aard en omvang van de benodigde expertise voor de op dat moment te realiseren doelstellingen.

Er komen 6 teams. Elk team wordt verantwoordelijk voor een uniek en onderling samenhangend deel van de opgaven:

1. Kaderstelling & architectuur
2. Ontwikkeling & standaardisatie
3. Beheer & onderhoud
4. Strategie koplopers, volgers & leveranciers
5. Change management & implementatie ondersteuning
6. Community building & communicatie

Deelopdracht per team

Voor de afzonderlijke teams binnen het programma zijn de deelopdrachten en deliverables voor 2023 uitgeschreven vanaf pagina 12. In één van de bijlagen is zichtbaar welke inzet van mensen en middelen nodig is om de gestelde doelen te realiseren, welk deel daarvan nu reeds voor 2023 beschikbaar is en wat nog beschikbaar dient te komen.

Inzet vanuit deelnemende organisaties

Goede expertise is schaars en de behoefte aan breed draagvlak is groot. Daarom creëren we de mogelijkheid, voor zowel de afzonderlijke teams zelf als voor allerlei subteams (zie in bovenstaande figuur een voorbeeld achter het team 'Strategie koplopers, volgers & leveranciers'), om voor de door

hen op te leveren deliverables een beroep te doen op vakmensen uit het veld. Deze experts kunnen overal vandaan komen, mits ieder maar deskundig en ervaren is en bijdraagt aan het realiseren van de opdracht. De samenwerkingsvorm in deze fase is - naar de typologie van het spectrum aan coalitievormen - zeer connectief van aard.

Voor de uitvoering van het programma wordt geen nieuwe, formele organisatie opgetuigd, maar wordt gebruik gemaakt van projectteams, samengesteld uit experts die tijdelijk vanuit diverse deelnemende organisaties 'in kind' beschikbaar worden gesteld. Daarbij is de VNG op dit moment hofleverancier, maar wordt uitdrukkelijk zoveel als mogelijk ook gezocht naar bemensing vanuit individuele gemeenten, samenwerkingsorganisaties, ketenpartners en private partners. Waar capaciteit extern moet worden ingehuurd, zal dit via één van de deelnemende organisaties gebeuren en vervolgens aan het programma beschikbaar worden gesteld. Daarmee blijven de deelnemende organisaties zelf eindverantwoordelijk voor het beheer van hun eigen resources. Per klus zullen heldere afspraken worden gemaakt, waar nodig vast te leggen in dienstverleningsovereenkomsten, over de inzet van mensen en middelen tussen het programma en de bij dat deel betrokken deelnemende organisaties.

Drie typen waardecreatieprocessen

De teams zijn in 3 typen waardecreatieprocessen op te delen:

- Alle werkzaamheden rond de definiëring van uitgangspunten, infrastructuur en architectuur zijn aan te merken als '*kaderstelling*'. Dit werk vormt een onvervreemdbaar deel van de CIO/CTO-office. Bij de start van het programma is deze CIO/CTO-office nog niet operationeel, maar werken we met een groep mensen die samen tijdelijk deze rol zullen vervullen.
- Alle activiteiten in het kader van ontwikkeling, standaardisatie en beheer, alsook het product- en portfoliomanagement, zijn gericht op '*realisatie van oplossingen*'.
- Alle activiteiten ten behoeve van community building, communicatie, implementatie-ondersteuning, koploperstrategie, volgersstrategie en leveranciersstrategie zijn gericht op '*business change*'.

Rapportage

Binnen elk team heeft één der leden de rol van teamleider. Deze teamleiders rapporteren aan de programmamanager over de voortgang van de realisatie van de opgaven. De programmamanager rapporteert, zonder tussenkomst, aan de Common Ground Board en via de Board aan de Taskforce.

Consultatie en besluitvorming

Het programma zal tal van 'producten' voortbrengen. Soms overzichten, soms plannings, bestedingsvoorstellen, maar ook ontwikkelde standaarden, componenten en mogelijk voorzieningen.

Voor alle besluitvorming rond Common Ground, waarbij draagvlak van groot belang is, hanteren we vanaf januari 2023 één eenvoudig consultatie- en besluitvormingsproces. Onderwerpen voor besluitvorming worden door de programmamanager aan de Common Ground Board voorgelegd. Deze board beslist of een voorstel rijp is voor consultatie. In dat geval wordt het voorstel vrijgegeven voor consultatie. Afhankelijk van de aard en urgentie wordt daarbij door de board een consultatieperiode vastgesteld.

Gedurende de consultatieperiode kan eenieder (d.w.z. iedere rechtspersoon in Nederland) over het voorstel uitlaten door het indienen van een schriftelijke zienswijze vóór het einde van de consultatietermijn.

De programmateam zal alle inbreng overwegen, het voorstel eventueel aanpassen en een verantwoording opstellen over de verwerking van alle ingebrachte punten. Het (eventueel aangepaste) voorstel wordt vervolgens, tezamen met de ingebrachte zienswijzen en verantwoording over de verwerking van de ingebrachte punten, aan de Common Ground Board ter besluitvorming aangeboden. Op dat moment worden alle zienswijzen en de wijze van verwerking tevens openbaar gemaakt.

De Common Ground Board neemt tenslotte een besluit over het voorstel en geleidt dit - indien nodig - vervolgens door naar de Taskforce.

Kaderstelling & Architectuur

Doel	Eenvoudige en eenduidige kaderstelling die mogelijk maakt dat direct Common Ground-proof en binnen de kaders en doelstellingen van het federatief datastelsel 'onder architectuur' ontwikkeld en gewerkt kan worden.
Opdracht	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkel samen met gemeenten een set eenvoudige kaders en uitgangspunten, inclusief de verankering van Common Ground in GEMMA, waarmee (samenwerkende) gemeenten, leveranciers en de VNG kunnen 'werken onder architectuur'. Zorg dat deze set binnen de community vindbaar is en gedeeld kan worden. • Ontwikkel de bijbehorende architectuurprocessen. • Zorg voor inzicht in prioritaire beleidsdomeinen en praktische kansen / policy windows, waar het toepassen van deze kaders en uitgangspunten bij kan dragen aan het realiseren van de visie Common Ground. • Verbind de betrokken beleidsdomeinen en maatschappelijke opgaven met Common Ground en stuur op gebruik en toepassing van architectuurkaders en standaarden. • Zorg dat de ontwikkeling van een nationaal federatief datastelsel (FDS) en Common Ground met elkaar in de pas (blijven) lopen.
Resultaten	<ul style="list-style-type: none"> • Kaders en uitgangspunten voor volledig 'werken onder architectuur' • Kaders en architectuurvoorschriften voor initiatieven op laag 4 en 5, aansluitend op en gebruik makend van het datastelsel (de lagen 1-3) • Operationele architectuurprocessen • Doorlopend actuele inventarisatie van beleidsopgaven • Inzicht in de ontwikkeling van een FDS en de generieke digitale infrastructuur (GDI) op landelijk niveau en inbreng van de Common Ground-principes namens de gemeenten
Planning	<p>Q1 2023 inventarisatie bestaande kaders gereed Q2 2023 check op bruikbaarheid en begrijpelijkheid voltooid Q3 2023 verankering Common Ground in Gemma gereed Q3 2023 architectuurprocessen operationeel Q3 2023 kaders, uitgangspunten en voorschriften goed vindbaar opgenomen in communicatie</p>

Ontwikkeling & Standardisatie

Doel	Portfoliosturing op het totaal aan lopende initiatieven en stimulering van benodigde initiatieven, indien nodig met inzet van expertise uit een centrale poule specialisten.
Opdracht	<ul style="list-style-type: none"> • Inventariseer alle lopende initiatieven en categoriseer deze naar laag 1-3 vs laag 4-5 • Identificeer nog ontbrekende maar cruciale elementen voor een goed functioneren van laag 1-3 • Breng voornoemde punten initiatieven en elementen samen in een portfolio, een roadmap en een projectenfunnel • Zorg voor een goed inzicht in samenhang tussen het Common Ground portfolio en het door de VNG beheerde GGU-portfolio, voor die projecten waarin de VNG de lead heeft • Zorg voor een goed inzicht in samenhang met aanpalende initiatieven (bijv. van leveranciers) buiten het portfolio • Ontwikkel een afwegingskader voor nieuwe initiatieven • Creëer een poule met specialisten die inzetbaar zijn voor de realisatie van de meest urgente en belangrijke initiatieven • Ontwikkel een rapportagemechanisme op basis waarvan de programmamanager en de CGB sturing kunnen geven aan de voortgang van het portfolio • Organiseer testing en toetsing (bijv. dmv gateway-reviews) en zorg voor de benodigde referentie implementatie bij de ontwikkelde initiatieven • Organiseer feedback vanuit implementatie-ondersteuning ter verbetering van de opgeleverde standaarden, componenten en voorzieningen • Rond de initiatieven die bij aanvang van het project centraal worden ontwikkeld, zoals zaakgericht werken en het standaard integratiemechanisme, zorgvuldig af
Resultaten	<ul style="list-style-type: none"> • Portfolio, roadmap, projectenfunnel en verantwoordingsmechanisme, SMART, incl. verantwoordelijken per initiatief • Afwegingskader voor nieuwe initiatieven • Poule flexibel inzetbare experts • Procedure en faciliteiten voor testing en toetsing en ontwikkeling referentie implementatie • Standaarden zaakgericht werken en integratiemechanisme
Planning	<p>Q1 2023 portfolio, roadmap, funnel, afwegingskader en rapportagesysteem gereed, Q1 2023 start consultatie over standaard integratiemechanisme Q2 consultatie portfolio en roadmap Q1 2023 poule experts geformeerd Q3 2023 faciliteiten voor testing en toetsing in place</p>

Beheer & Onderhoud

Doel	Inrichting van een mogelijkheid tot beheer en onderhoud van ontwikkelde standaarden.
Opdracht	<ul style="list-style-type: none"> • Inventariseer de aard, omvang en urgentie van de behoefte aan gezamenlijk beheer van ontwikkelde standaarden, componenten en voorzieningen • Inventariseer alle denkbare alternatieve beheerarrangementen en voorzie deze van een waardering op basis van een uniforme set afwegingselementen • Ontwikkel een voorstel voor de organisatie van het beheer en onderhoud van standaarden, componenten en voorzieningen en maak daarin expliciet wat daarbij van de VNG gevraagd wordt • Implementeer het beheer en onderhoudsarrangement waartoe wordt besloten
Resultaten	<ul style="list-style-type: none"> • Voorstel voor organisatie van beheer en onderhoud van standaarden, componenten en voorzieningen
Planning	Q2 2023 voorstel gereed voor consultatie Q2 2023 consultatie en besluitvorming

Strategie Koplopers & Volgers

Doel	Kunnen aanbieden van passende ondersteuning aan koplopers en volgers.
Opdracht	<ul style="list-style-type: none"> • Inventariseer welke knelpunten rond financiering en risiconeming koplopers ervaren en niet zelf kunnen oplossen • Ontwikkel instrumentarium voor financiering, benefit sharing en risicospreiding ter ondersteuning van koplopers, inclusief bijbehorende criteria, voorwaarden en afspraken (rechten en plichten) • Implementeer alle financiële arrangementen waartoe wordt besloten • Ontwikkel een voorstel voor een indeling van gemeenten in cohorten obv fase in de investeringscyclus, gelijkvormigheid gegevenslandschap, risk appetite en investeringsbereidheid en begeleid deze cohorten bij hun transitie • Ontwikkel een exitstrategie en convergentieprincipes
Resultaten	<ul style="list-style-type: none"> • Voorstel voor introductie van diverse financiële instrumenten en bijbehorende criteria ter ondersteuning van koplopers • Cohorten-aanpak slimme volgers, inclusief overzicht met technieken, standaarden, componenten en voorzieningen die tegen einde levensduur aanlopen en bijbehorende exitstrategie (convergentieprincipes, transitieperiode en uitfasering)
Planning	<p>Q2 2023 voorstellen gereed voor consultatie</p> <p>Q3 2023 consultatie en besluitvorming</p>

Strategie Leveranciers

Doel	<ul style="list-style-type: none"> • Creëren van een vertrouwensrelatie tussen opdrachtgevende publieke partijen en opdrachtnemende marktpartijen, gericht op het realiseren van de visie Common Ground in het gemeentelijke informatielandschap. • Inzet van expertise van marktpartijen bij de realisatie van Common Ground. • Synchroniciteit tussen portfolio- en investeringsbesluiten van leveranciers en de doelstellingen van het programma Common Ground. • ‘Samen organiseren’ concreet gestalte geven door het benutten van de mogelijkheid tot collectief gemeentelijke opdrachtgeverschap.
Opdracht	<ul style="list-style-type: none"> • Identificeer de in de markt vigerende verdienmodellen en zorg dat sleutelspelers elkaars rationaliteit en afwegingskader begrijpen • Organiseer wederzijdse werkbezoeken en gezamenlijke werkplaatsen • Identificeer de voor leveranciers relevante assets en breng deze kennis in bij het ontwikkelen van een exitstrategie • Borg dat leveranciers geïnformeerd zijn over de mogelijkheden tot participatie in de ontwikkelteams en faciliteer dit met een vooraf heldere code of conduct • Borg de betrokkenheid en participatie van leveranciers bij de lopende en aanstaande consultatieronden • Voltooi de vorming van een API-adviesraad waarin leveranciers goed vertegenwoordigd zijn • Inventariseer de mogelijkheden voor collectief/gezamenlijk opdrachtgeverschap en ontwikkel voorstellen voor standaard bestekken voor inkoop. • Faciliteer initiatieven tot collectief/gezamenlijk opdrachtgeverschap en inkopen • Ontwikkel een meerjarige inkoopagenda voor cohorten van gemeenten
Resultaten	<ul style="list-style-type: none"> • Overzicht verdienmodellen en afwegingsmechanismen • Werkbezoeken en PPS-werkplaatsen • Overzicht relevante en cruciale assets en expiratiemomenten • Voorstel voor standaard bestekken • Vorming API-adviesraad • Code of conduct voor inzet vanuit private sector binnen het programma • Inventarisatie kansen voor collectief inkopen • Voorstel voor collectief opdrachtgeverschap • Meerjarige inkoopagenda
Planning	<p>Q2 2023 webinars en werkbezoeken Q2 2023 overzichten en voorstellen gereed voor consultatie Q3 2023 consultatie en besluitvorming over overzichten en voorstellen</p>

Change management & implementatie ondersteuning

Doel	Kunnen bieden van ondersteuning aan gemeenten bij de lokaal te realiseren transitie, onder meer door inzet van opleiding en coaching.
Opdracht	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkel een transitie-aanpak voor gemeentelijke toepassing van de herziene GEMMA • Ontwikkel een etalage-aanpak: één plek (appstore) waar alle info vindbaar is uit de componentencatalogus, softwarecatalogus, open catalogi, developer.overheid.nl, enz. • Ontwikkel modelstrategieën voor lokale transities op basis van archetypen gemeenten • Ontwikkel een human capital strategy: identificeer welke functionarissen binnen gemeenten nodig zijn en welke bestaande populatie een leerweg heeft te doorlopen. Ontwikkel leerprogramma's op niveau van persona's • Ontwikkel een voorstel voor de inzet van digicoaches (vgl sector bouw: 200.000 werknemers die getraind en begeleid moeten worden -> 1000 digicoaches) • Ontwikkel een kennisbank waar leerervaringen worden verzameld en worden omgezet in aandachtspunten voor volgende cohorten volgers
Resultaten	<ul style="list-style-type: none"> • Actuele integrale componentencatalogus • Model-transitiestrategieën • Human capital strategie • Kennisbank change management
Planning	<p>Q2 2023 voorstel integratie catalogi gereed voor consultatie</p> <p>Q2 2023 model-transitiestrategieën en Human capital strategie gereed voor consultatie</p> <p>Q3 2023 consultatie en besluitvorming Human capital agenda</p> <p>Q4 2023 kennisbank change management gereed</p>

Community building & Communicatie

Doel	Creëren van een levendige community, waar informatie en ervaringen worden gedeeld en gezamenlijke ontwikkeling kan plaatsvinden.
Opdracht	<ul style="list-style-type: none"> • Organiseer minimaal drie keer per jaar fieldlabs over thema's die gezamenlijk ontgonnen moeten worden • Inventariseer alle mediakanalen die nu voor en rond Common Ground worden ingezet. Breng eenvoud en inhoudelijke congruentie aan. Maak daarbij een onderscheid tussen statische informatieoverdracht enerzijds en interactie binnen de community anderzijds • Stel spelregels op voor een vruchtbare interactie op Pleio
Resultaten	<ul style="list-style-type: none"> • Voorstel voor organisatie fieldlabs • Websites opschonen, updaten en samenhang aanbrengen • Spelregels voor interactie binnen community
Planning	Q1 2023 voorstel fieldlabs gereed Q2 2023 websites opgeschoond en aangepast, spelregels gereed

Programmamanagement & ondersteuning

Doel	Sturing op en versnelling van de realisatie van de visie Common Ground door uitvoering van een programma.
Opdracht	<ul style="list-style-type: none"> • Leiding geven aan uitvoering programma Common Ground • Rapportage over voortgang aan CGB • Ondersteuning van CGB • Borgen van alignment tussen programma en VNG-organisatie • Werving van voldoende en deskundige personele capaciteit • Representatie van (programma) Common Ground bij gemeenten, Rijk, ketenpartners en bedrijven
Resultaten	<ul style="list-style-type: none"> • Realisatie van doelstellingen, met kwaliteit en draagvlak en binnen gestelde budgetten en termijnen en rapportage over exceptions • Borging van goed functioneren van governance en consultatie- en besluitvormingsproces • Onderhouden van vitaal en relevant netwerk op topambtelijk en bestuurlijk niveau
Planning	Doorlopend

Beperkingen en risico's

Onlangs is er door het programmateam een risicoanalyse samengesteld vanuit verschillende expertises. Deze analyse bouwt gedeeltelijk verder op de eerder gemaakte analyses voor Common Ground. Elk risico is ingeschat op kans van optreden en impact wanneer het optreedt. Daarnaast zijn waar mogelijk beheersmaatregelen toegekend. Er wordt minstens één keer per kwartaal een risicoanalyse uitgevoerd om het register bij te stellen.

Omgevingsrisico's

Binnen het programma is er een aantal omgevingsrisico's. Het belangrijkste risico is dat er binnen andere overheden een andere route wordt ingeslagen. Bijvoorbeeld door BZK met het federatief digitaal stelsel.

Legitimiteit

De legitimiteit van het programma kan door een aantal zaken in gevaar komen. Bijvoorbeeld door een te lage snelheid van voortgang op het programma en het risico dat het programma onvoldoende aansluit bij de daadwerkelijke behoeften van gemeenten.

Daarnaast kan de legitimiteit in gevaar komen door een aantal risico's rondom de governance. Wanneer het governancemodel onvoldoende gebruikt wordt of wanneer de community het programma terug naar de VNG duwt wanneer het te moeilijk wordt, kunnen de doelen van het programma ernstig in gevaar komen. Ten slotte is er een belangrijk risico dat de VNG of andere partners hun toegezegde inzet van mensen en middelen tussentijds neerwaarts bijstellen.

Resources

Er is een significant risico dat er onvoldoende financiële middelen zijn om het programma mogelijk te maken. Daarnaast is er het risico dat er onvoldoende personeel is om de doelen te behalen. Een tekort kan komen door onvoldoende financiële middelen, onvoldoende beschikbaarheid van intern personeel of krapte op de arbeidsmarkt.

Rapportage en evaluatie

De programmamanager rapporteert tweewekelijks aan de Common Ground Board. Daarnaast zal het programmateam maandelijks intern reflecteren op de voortgang. Door de afzonderlijke teams vindt er wekelijks een korte rapportage plaats over de voortgang en om risico's vroeg te kunnen signaleren.

Documentatiestructuur

Voor de continuïteit, de verantwoording en het overzicht is het van belang dat er duidelijke structuur is voor de manier waarop documenten zijn opgeslagen. Binnen de VNG is er geen officieel archief. Wel zullen documenten worden opgeslagen binnen de Teams-omgeving in een structuur die de programma-inrichting reflecteert. Documenten worden in ieder geval voorzien van een datum (ddmmjj) en een titel die de inhoud goed dekt. Officiële documenten worden opgeslagen als PDF om de integriteit van de informatie te bewaken.

Begrippenlijst

De meest voorkomende technische begrippen rond Common Ground zijn onderstaand van een definitie en/of toelichting voorzien.

Common Ground

De informatiekundige visie, waarmee gemeenten collectief de informatievoorziening eenvoudiger, flexibeler en slimmer gaan inrichten, gericht op verbetering van dienstverlening en bedrijfsvoering, zodat gemeenten op een moderne en flexibele manier kunnen inspelen op maatschappelijke opgaven.

Interbestuurlijke Datastrategie

Een strategie voor overheden voor het met gebruik van data effectief, vaker en beter oplossen van maatschappelijke opgaven. De strategie biedt daarnaast suggesties voor het afwegen van risico's van datagebruik en voor verdere uitwerking van systeemfuncties.

Nationaal federatief datastelsel (NFDS of FDS)

Een stelsel waarin overheden vanuit verschillende ketens en sectoren data uit verschillende databronnen kunnen delen en gebruiken.

Generieke digitale infrastructuur (GDI)

De generieke digitale infrastructuur is een verzamelterm voor de digitale voorzieningen die overheidsbreed worden gebruikt voor dienstverlening aan burgers en ondernemers.

Informatiearchitectuurprincipes

De belangrijkste principes voor de architectuur van het gemeentelijke informatielandschap:

- Component gebaseerd - We gebruiken ontkoppelde componenten met afgebakende functionaliteit en gestandaardiseerde interfaces.
- Open - We werken transparant en controleerbaar met duurzaam toegankelijke gegevens.
- Vertrouwd - We zorgen dat informatiebeveiliging en privacy op orde zijn.
- Eenmalige vastlegging - We leggen gegevens eenmalig vast en vragen op bij de bron.
- Regie op gegevens - We faciliteren regie op gegevens.
- Standaarden - We standaardiseren maximaal.

Realisatieprincipes

De belangrijkste principes voor het realiseren van de visie Common Ground:

- Community - Gemeenten, ketenpartners, marktpartijen en de VNG werken als community samen in het realiseren van Common Ground.
- Agile - We ontwikkelen incrementeel en iteratief.
- Nieuw naast oud - De nieuwe architectuur vervangt geleidelijk de bestaande architectuur.
- Moderne IT - Kansen voor nieuwe technologie moeten benut worden, mits dit meerwaarde heeft.
- Open source - We stimuleren toepassing van open source software om samenwerking en hergebruik te bevorderen.
- Uitwisseling - We zorgen voor veilige, betrouwbare, transparante en snelle uitwisseling van gegevens. Met FSC laten we zien hoe dit kan werken.

Common Ground Board

De Common Ground Board is een gremium dat namens de Taskforce fungeert als 'dagelijks bestuur' voor het programma Common Ground.

Cohorten-aanpak

De benadering waarbij gemeenten met een vergelijkbare transitieopgave en in een vergelijkbare transitiefase in cohorten bijeen worden gebracht en ondersteund worden bij de realisatie van Common Ground op gemeentelijk niveau. Met deze benadering ontstaan peer-groups voor gemeenten onderling en ontstaat voor leveranciers vraag met voldoende volume om te investeren.

5-Lagen model

Common Ground-software is opgebouwd uit componenten (losse herbruikbare bouwstenen) overeenkomstig het GEMMA Gegevenslandschap dat uitgaat van 5 lagen:

- Interactielaag: websites en apps
- Proceslaag: bedrijfsprocessen
- Verbindingslaag: uitwisseling van gegevens
- Serviceslaag: toegang tot gegevens (API's)
- Datalaag/gegevensbronnen: opslag en archivering

API

Een application programming interface is een verzameling definities op basis waarvan een computerprogramma kan communiceren met een ander programma of onderdeel. Een API definieert de toegang tot de functionaliteit die erachter schuil gaat. De buitenwereld kent geen details van de functionaliteit, maar kan dankzij de API die functionaliteit wel gebruiken. Vaak vormen API's de scheiding tussen verschillende lagen van abstractie, zodat applicaties op een hoog niveau van abstractie kunnen werken en het minder abstracte werk uitbesteden aan andere programma's.

FSC

FSC staat voor Federated Service Connectivity en is een beoogde standaard voor het koppelen van bronnen met applicaties. FSC heeft met NLX referentie implementatie gekregen, zodat het toepasbaar is in het gemeentelijke gegevenslandschap. FSC maakt technische interoperabiliteit haalbaar tegen acceptabele beheerskosten.

NLX

NLX is een voorbeeld van open source software (referentie implementatie) die zorgt voor standaardisering van connectiviteit en technische interoperabiliteit tussen organisaties. Met NLX wordt FSC praktisch toepasbaar. NLX helpt overheden onder andere om aan de nieuwe privacywetgeving te voldoen en om inwoners inzicht te geven in hun gegevens.

Haven

Haven is een standaard voor platform-onafhankelijke cloud hosting.